

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za pol leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, «Nova tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente». «Nuova Tipografia»: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — /Naslov/ (razne vrste naslova in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

Nanašaje se na zadnje naše vabilo, izražamo nado, da se naši prijatelji in znanci potrudijo, da se razširi krog naših čitateljev. Naše dosedanje naročnike, kateri nam gotovo še dalje zvesti ostanejo, pa prosimo, naj naročbo ob pravem času ponové, da se pošiljanje lista ne pretrga.

Naročniki v drugih krajih naj nam blagovoljno pošljejo denar po poštni nakaznici, ker je to najcenejša in najsigurnejša pot. Tudi nekateri stari dozniki naj se zdaj omajejo.

Naš list stane za vse leto 6 fr., za pol leta fr. 3, za četrt leta fr. 1 i pol, za 1 mesec 50 soldov.

Uredništvo in Upravištvo.

Narodnost in država.

(Dalje.)

Eden prvih konservativnih ogrskih državnikov, baron Eötvös, je trdil v svojem spisu «o enakopravnosti avstrijskih narodov», da v naši državi prav za prav le prebivalci kronovine Avstrije pod in nad Anizo poznajo avstrijski patrijotizem, rodoljubje ali patrijotizem prebivalcev vseh drugih kronovin se pa nanaša le na dotične dežele.

Pisatelj baronu Eötvös-u v tem obziru prav daje in dostavlja, da se posebno v onih kronovinah, ki so najzadnje prišle pod Avstrijo, namreč pa v Dalmaciji in Galiciji ne more vko-reniniti noben pravi avstrijski patrijotizem in v zadnjem času da so se tudi Čehi z vso močjo poprijeli lokalnega patrijotizma. Ta državnej edinosti nasprotujoči patrijotizem se je dose-

daj uže na Ogrskem urasničil, ali celo v Ogerskej polovici nahajamo še drug lokalni patrijotizem in ta je hrvatski, ki nima nobenega duševnega sorodstva z ogrskim patrijotizmom. Ali tudi v drugih deželah se vidi in pozna prizadevanje po neke samostalnosti na narodnej podlagi, tako sicer, da bi vsled tega prizadevanja iz avstrijske države postala zveza držav. Ta nagib pa je nasproten državnemu patrijotizmu.

Vsled občnega napredka se je razširila hitro v najdaljše kroge ideja narodnosti; katera se je začela uže pod absolutizmom polagoma razvijati.

Leta 1848. se je polastila vseh avstrijskih ljudstev velika razdraženost, in ta razdraženost se je kazala toliko proti vladi, kakor tudi mej narodi samimi, kar bi bilo nemogoče, da je Avstrija čisto narodna država.

Ako se ne oziramo na italijanske kronovine, kder ni avstrijski patrijotizem nikoli mogel vkoreniniti se, razločevati moramo v vsem gibanju avstrijskih ljudstev leta 1848. 3 različne črte: to je, po nemškem, slovanskem in ogerskem stališču. Nemci so tistikrat in vedno zasledovali neko liberalno, ali centralizovano državo, katera naj bi izposlovala najožjo zvezo z drugimi nemškimi državami, ali neko nemško zvezno državo, katerej na željo bi bila avstrijska vladarska hiša — to je ideja, katero so imenovali veliko nemško v razločitev od malonemške ideje, po katerej bi se imela Nemčija reformirati in zvezati brez Avstrije in pod vodstvom pruskega kraljestva; avstrijskih Nemcev pa vsled tega ne zadeva nobeno očitjanje, da so ravnali proti Avstriji nepatrijotično. Tako misli vsaj pisatelj, kateri najbrže nalašč ignorira stranko

velikonemcev, svinčene poplate in izgrede nemške mladéži, posebno na dunajske univerzi. Centralizem je Nemcem le v Avstriji ideal, ali to ne zaradi družega, nego zaradi prizadevanja, da bi iz Avstrije napravili strogo narodno (nemško) državo ter jo tako pripravili za prvo veliko-nemško carstvo, ki ima seči dol do Carigrada.

Uprav temu nasprotno je bilo gibanje Slovanov leta 1848, kateri so pod vodstvom Čehov nasprotovali vsakemu gibanju nemške zvezi ugodnemu ter na to delali, da Avstrija izstopi iz nemške zveze. Nasprotovali so tudi na vso moč centralizaciji obliki države ter so zahtevali za razne dežele obširno avtonomijo na podlagi ne le narodnosti, temuč tudi zgodovinskega prava (Čehi na priliko so zahtevali združenje Česke, Moravske se Slezijo v eno samo državno skupino).

Zbog tega, pravi pisatelj, da so Slovani kmalo prišli v protislovje s liberalnimi idejami ter postali zavezniški reakcionarskih feudalcev in klerikalcev.

To vse je napravilo mej Slovani in Nemci nepreskočljiv jez. Čuditi se je pisatelju, ki pripoznava moč narodnostne ideje, da ni spoznal, da je baš ta moč Slované približala tistej političnej grupi, katera ni bila nasprotna pripoznanju avstrijskih Slovanov. Narodnostna ideja je močnejša od liberalizma, kateri je posebno v zadnjem času baš po Nemcih zgubil ves svoj kredit.

Tretji so bili Madžari, ki so pa kar naravnost zahtevali popolno ločenje od Avstrije in osnovo starega njih zgodovinskega, samostalnega kraljestva ter so v ta namen tudi prijeli za orožje. Primerjaje to trojne različno

gibanje, trdi pisatelj jako nedosledno, da edino Nemci so ostali na pravem avstrijskem stališču, ker niso hoteli nobene narodne, ampak avstrijsko državo, katero so si predstavljali kakor nemško-slovansko-madžarsko. — mej tem ko so bili Slovani na strogo narodnem stališču. Takega protislovja pač ne bi bili pričakovali.

Pisatelj najprej pripoznava, da so avstrijski Nemci prizadevali si, da bi Avstrijo spravili v še tesnejšo zvezo z Nemško; trdi tudi, da so hoteli centralizovati, trdi nadalje, da je opravičeno prizadevanje po narodnej neodvisnosti, pri vsem tem pa sklepa, da so Nemci bili navdušeni za neko nemško-slovansko-madžarsko idejo. — To pač ne more biti, kakor hitro je znano in priznано, da je pomenil centralizem toliko kakor najhitrejša germanizacija, torej žaljenje narodnostnega principa na eno stran, v korist istega principa na drugo stran in njega izvedenja v uprav tiranskem zmislu.

Gosp. pisatelj si je posebno v tem odstavku dal tako hibo, da njegova knjiga zgubi kar nakrat «nimbus» nepristranosti, katerega si je v poprejšnjih oddelkih še precej varoval. To nam tudi kaže, da v časih jako učeni in skušeni ljudje plavajo v predsodkih in da vsled tega in k ljubju vsej učenosti ne vidijo jasno.

Državna ladija je prišla torej iz enega vrtinca v drug, in pozabilo se je v merodajnih krogih, da v mešanaj državi je nevarno vsako prenarodno gibanje, ker skoraj nemogoče je ena ljudstva zadovoljiti brez žaljenja drugih, ker kakor hitro se eno ljudstvo postavi na narodno stališče, mora to storiti tudi drugo iz uzrokov lastnega vzdrževanja.

Državniki avstrijski niso spoznali,

PODLISTEK.

Spomin na otročja leta.

Spisal Matej L.

Bil sem še majhen otrok. Nobena skrb in tudi nobena posemeljska težava me ni tiščala. Največja sitnost je bila za me, kadar sem moral zgodaj vstajati in živino na pašo goniti. Skrivoma sem na pašo šel, dolžil očeta ali pa mater, da sta mi tega uzrok. Živel sem oddaljen od ljudi, ker naša hiša in drugo poslopje nahaja se na samotni. Po zimi me je učila mati tiskano brati, ali pa sem moral krompir strgati ali zeljne storže svinji sekati. Z družimi otroki nisem prišel skoraj bi rekel nikedar v dotiko, razven z sosedovo Miciko, ki sva včasih živino skupaj pasla. V cerkev sem z stariši hodil vsako nedeljo, pa tukaj sem se vsakatega ogibal. Nič nisem pozvedel od ljudi; to pa, kar so mi hišni doma govorili, toliko bolj sem na uho ulekel in si zapomnil. Zelo so me veselili prazniki. Ker o praznikih je mati spekla boljšega kruha in na dan praznika sem dobil košček svinjskega mesa. Tako se mi je godilo, odkar se pameti zavedam, do 6 let.

Bilo je necega leta proti božičnim praznikom, ko je sneg visoko zemljo zapadel. Iz stanovanja smo si bili snežene stopnjice izkldali, okoli hišnih voglov pa nekoliko ugledili sneženo pot, po katerej smo živino do studenca gonili. Dva dni

pred praznikom rojstva spekla je bila mati nekoliko kruha, jaz pa sem je bil napresil, da mi je bila naredila dva tička iz testa, katerima sem poprni očesi vtaknol in rep nastregel. Zato pa sem jej bil zatrdil, da jo bom rad slušal in iz molitvenih bukvic pogosto molil. Drugi dan, to je, božični večer smo okoli hišnih voglov in po hlevu z blagoslovljenim oljem in Špajko kadili. Jaz sem nosil božje razpelo spredaj, mati je z blagoslovljeno vodo škropila, oče pa je kadil z loncem, ki je bil na bekovo trlico privezan. Tako navado ima ljudstvo sploh ta večer v mojem rojstvenem kraju. Ko smo zvonaj hiše vse blagoslovili in pokadili, pridemo v hišo. Oče gre v gorenje nadstropje vskrinjo po režen hleb, eno škatico, v katero dene raznovrstnega žita. Vse to prinese v spodnji prostor, kder družina obeduje, sploh kder se po zimi biva in dela. Hleb dene v slavnico, škatico odpre, jaz postavim sv. razpelo, a mati prežge luč na mizo. Le enkrat gre mati pogledat ven v peč, kako se oblice in krompir kuha in potem prične moliti. Vsi poklekamo k mizi, na katerej so bile omenjene stvari. Oče molí vse tri dele rožnega venca. Ta molitev me ni zelo veselila, ker je predolgo trajala. 85 letna babica je čepela za pečjo in me molitvijo dremala. Od nje se ni slišalo v molitvi družega odgovora, nego amen. Po molitvi sedemo k mizi, mati prinese repe in krompirja. Krompir vsuje na dno, a oblice na vrh sklade, zagradel, ker je vedela mojo navado da rad zbiram in jem krompir, oblice pa puščam. Ko odvečernjamo, spravimo se za

peč, mati prinese iz kleti jabelk, dene jih na peč, da se nekoliko pogrejejo, potem mi da nekoliko orehov in lešnikov ter začnemo igrati liha sodu in tako praznovati sv. večer. Jaz sem sedel na peči, mati pa na klopi ali sedišču pri peči. Tu moram omeniti, da na sv. večer v vsacej hiši luč vso noč gori. Zdej se začnejo hišni o raznih stvareh pogovarjati, jaz se ve nistem smel v govorjenje segati, le tja in sem poprašal sem kuj. Zadnje pride, kakor običajno v gorskih krajih, tudi pogovor na strahove: Kako je namreč hudič na sv. večer v cerkev gredočim pot zazidal in še več družega. Ko uže nihče ni večel kaj povedati, oglaš se stara babica za pečjo, ter pripoveduje, da se prav na ta večer o polnoči pri studencu, kateri v skalovji izvira, živo srebro v škaf natoči, to se vé le tistemu človeku, kateri je v srečnem trenutku rojen. — Pri nekej hiši, tako pripoveduje babica, bilo je na sv. večer vode zmanjkalo, a drugo jutro se je moral zgodaj zajuterk pripraviti. Dekla gre o polnoči k studencu, kamor je zelo grda steza držala. Vso pot jej je luna svetila. Tu čaka, da se jej natoči, pa zadeti ni mogla. Vendar po velikem naporu zadene škaf in gre voda v hrib, ker hiša je stala zgornaj v sen. ... Kér pa je bila ledena, opolzla pot na k ... jej je tudi luna skrla, ni poznala stopinj, spodrsne se jej, pade, drsa se navzdol in ubije. Tolikokrat prej je vodo tod nosila in tudi po noči, a nikedar tako teško. Njeni domači so ugrabili, da se jej je bilo najbrže živo srebro v škaf natočilo, a ni pogledala, škaf jej je bil pretežek in vsled

tega je padla in se ubila. Drugi dan so mrtvo pri studencu našli, a škaf daleč spodaj v grapi. Ta ženska je bila v srečnej minuti rojena, pa ni bila vredna postiti bogata gospa, zaradi preobilih grehov, tako je stara babica povest končala.

Jaz sem bil na to na peči zaspal, drugi pa so šli k polnočnej sv. maši, razun stare babice, ki je varovala hišo. Drugo jutro mi babica zopet pripoveduje, da naš blapec sinoči ni bil šel k sv. maši, ampak se je bil v skednju skril in o polnoči nesel k studencu škaf. Čakal ni, da bi se mu bil natočil, ker ga je bilo strah, a v jutro je bil zaspal in ni po škaf mogel iti. Ko je potem mati šla k studencu, našla je v škafu vodo in v njej utonjeno miš. Vsi so se blapecu smijali, oče pa mu je dejal: Sreča ti je pokazalo miš, toraj fgo, ker si strašljiv! Babica pristavi, da je sreča, po izreku starih ljudi, le pri takem studencu, do katerega drži grda, strma pot, mej tem ko do našega vodi ravna steza, in pa kakor je videti, blapec ni v srečnej minuti rojen.

Take in enake vražje povesti si pripovedujejo kmetski ljudje, posebno Gorei v zimskih večerih za pečjo in takim vražam še dandanes trdno verujejo.

Narodnjaki, podpirajte in razširjajte mej ljudstvom našo družbo sv. Mohorja, da bo te ljudstvo v zimskih večerih rajše kaj pametnega čitalo. Knjige družbe sv. Mohorja ne bi se smele v nobenej kmet-skej hiši in nobenej koči pogrešati.

da le politika svobode in blagostanja more v mešanji državi odstraniti nasprotstva in dovesti do prijateljstva med raznimi ljudstvi. (Po našem mnenju tudi ta politika, ko bi jo uprav Nemci poznali tudi za druge in ne le egoistično za-se, ne bi zadostovala). Takozvana nemško-liberalna in slovansko-federalistična ministerstva so si v Avstriji vrata podajala, ne da bi bila odstranila notranje zmešnjave, vsem je manjkalo bistre politične razumnosti. Ali spoznalo se je k malo, da je federalistično-reakcionarna stranka na površju.

Z Beleradijevim ministerstvom (l. 1865) mislilo se je, da je zmaga zadnjih gotova. To ministerstvo se je hotelo z Ogrsko sporazumeti, ter tako ukrotiti nemške centraliste in naslanjati se na Slovane, osnovati takraj Litave neko federativno državo. Ali prišlo je osodopolno leto 1866 in to je nenadoma zopet vse obrnol.

Belcredi je padel in Avstrija se je razdelila v dve polovici in našej polovici se je dalo novo ime «kraljestva in dežele zastopane v državnem zboru». (Ni res, da je to novo ime, ono je po nekakem mutatis mutandis obstajalo že pred letom 1848).

Nočemo tukaj govoriti o nastopkih tega deljenja Avstrije, tudi ne bi imelo nobenega namena tako razpravljanje, kajti kar zdaj obstoji, to obstane, k centralizaciji se ne bode več mogoče vrtniti, pač pa se kaže iz dualizma nagib k pluralizmu, k nekej zvezi držav. Preleško so navadno avstrijski državni jemi enake prenarredbe, vedno misleč, da se da sčasoma vse zopet spraviti v pravi tir in nek odličen politikar sedanje federalistične baže je nekda leta 1881 (morda grof Taaffe) govoreč o sedanjem federalističnem vetru, rekel, da je on u stanu v 6. mesecih vse zopet po želji preobrtni.

V takej lehkomislijenosti očitni lastne odgovornosti za dane obete in zaveze vidi pisatelj veliko nevarnost in v tem obziru mu tudi mi iz srca pritrjujemo, kajti zlomljena palica ne bode nikoli več ena in ako je še tako dobro zalimana; prav tako je v političnem življenju: «kar je razrezano, ne da se več spojiti v neločljivo enoto».

To naj bi pomislili oportunisti, kateri mislijo, da se dajo nove politične osnove prav tako lahko spraviti z sveta, kakor madeži iz sukna.

Dualizem se ne bode mogel nikoli več odstraniti in niti ustaviti se ne hode več mogla vedno bolj razvijajoča se avtonomija drugih kronovin. Stare Avstrije je konec! kliče pisatelj in avstrijski državni bodo morali svoje delovanje na to omejiti, da obratno kakor zvezo držav sestavljeno Avstrijo še nadaljnjega razdruženja.

(Dolje pril.)

Bratovščina sv. Cirila in Metoda.

Pred nekoliko tedni je izprožil nek gospod dopisnik v «Slov. Narod» izvrstno misel, ki je vredna treznega premisleka. Nekoji slov. časopisi in tudi Pražka «Politika» so prinesli na to kratke opombe in vest, kakor bi se neki bil že sestavil začen obor, ki bi imel nalogo, pomagati društvu na noge ter osnovati in sestaviti pravila. Koliko je na tem resnice, ne vem; a ker se mi zdi to zadeva kaj važna, dovoljsem si č. bralcem razodeti svoje in mnogih drugih gospodov mnenje.

Gospod poročevalec z Gorenjske svetuje, naj bi si ustanovili «bratovščino» sv. Cirila in Metoda, katere namen naj bi bil nasprotovati ultragrmanškemu «Schulverein-u».

Misel je izvrstna, in paziti nam je, da bi nam, ako bi se vse to obistinilo, ne mogel niti najzagrizejši nemški ali najnatančnejši črnogled očitali niti najmanjše netaktnosti v delovanju bodočega društva.

«Kolikor glav, toliko različnih misli» — pravi pregovor. Želeli bi bilo, da bi se ta pregovor ne obistinil glede te zadeve, marveč edini bomo v delovanju za mili nam narod, in zagotovimo mu vsaj eksistenco, ako ne bi mu mogli uže drugače priskočiti na pomoč. Ker pa imam tudi jaz jedno glavo, poročilo so se v njej tej zadevi različite misli, katere hočem prodati javnemu mnenju. Nikakor pa si ne domišljujem, da bi moralo biti tako, kakor si jaz mislim o tej zadevi, a ker mi leži ta stvar na srcu, naj izrečem svoje mnenje z nadejo, da bi mogel i jaz v to po svoji moči pripomoči.

Gospod! Kritični so časi, v kojih živimo in ozbiljneje nam je misliti na — bodočnost. Visoki izrek prisvitega cesarja: «Naredite mir med mojimi narodi» — prezira se bolj od kdaj. Z mirno vestjo lahko rečemo, da se nam pod vlado spravljevega ministerstva Taaffevega, v početku njegovega se je porodil oni visoki izrek, ki je godi, nogo li pod Bachom ali Schmerlingom. Premišljajmo, da li se je z nami takrat tako brezobzirno ravno, kakor se to godi sedaj? Sem ter tja nas ob kakej priliki res zadene kak drolinica, a obsto družih prilikah nas pritiskajo v kot. Slovenci smo prezadovoljne stvari Božje, kakor kamola z osatom. Vsako malenkost, vsako majheno zagotovo, da, vsako dobro besedilo z viših stališč kužemo v zvezde in povilgujemo v deveta nebesa, kakor bi se nam dalo «vbojajme». Čemu to? Visoki gospodje pa potem res mislijo, da nam kar rožice cvetijo.

Sovražniki naši napenjajo vse svoje duševne in materialne moči proti nam, podajajo si roke, združujejo se ter se posvetujejo, kakó in kde bi nam mogli škodovati. Če premišljajmo razmere zadnjega poletja v Gorici, razmere istrskih, koroških ali štajarskih bratov, takó nam mora krv v žilah s s vepetiti!

Le Slovenci se ne zganemo in mirno čakamo, da nam morda kaj «šenkajo».

Zašel sem bil daleč od svoje naloge, a le reči sem hotel, da bi bil vendar uže čas, da malo ozbiljneje mislimo na bodočnost.

V čem pa obstoji bodočnost millega nam naroda? Odgovor je lehek! Vzgojiti si moramo pravno-narodno zaveden narod! Mi poznamo naven čut našega naroda; treba ga je krepiti. Kdó pa je poklican, da vzbuja, krepí, goji in vzdržuje naven čut mej narodom? Duhovščina in učiteljstvo! Liberalizmu zabranjamo mej narod, kajti kder se žiri liberalski duh, žiri se tudi gomanski ali italijanski živelj. Kdó je imel priliko opazovati narod tam, kder živi mnogo iz nevednosti zapeljanih odpadnikov, ta mi to rad pritrđi.

Slovenska inteligenca bodi toraj kolikor toliko «klerikalno» — Vsa narodna inteligenca bodi v tesnej zvezi z zgoraj imenovanimi faktorjema! Narodno učiteljstvo in narodna duhovščina si utrdita svoj upliv in avtoriteto mej narodom, narod ju bole slušal, in želeli nam ni treba še dalje, kajti ta dva faktorja bode-ta vedela in tudi znata sedaj narod vzgojevati v pravno — narodni duhu — gojito ga za bodočnost.

Sovražniki naši pa tudi dobro poznajo ta dva delujoča faktorja. Oni vedo, kako naš narod č. duhovščino štjuje, ljubi in sluša; oni pa tudi dobro poznajo koristi narodne šole. Narodna šola in vera, narodna duhovščina in narodno učiteljstvo sta jim trn v peti. Naravno je toraj, da gledajo naši sovražniki ispodkopovati vpliv gore nevedenih faktorjev. Liberalci so radi tega največji nasprotniki narodne naše duhovščine, kitu narodu našemu. Kako jih pa naša narodna šola v srce peče, dokazuje nam liberalni «ultranemški Schulverein».

Pa skupaj se je našemu narodu enaška škoda na najnežnejši element našega naroda, spravi se je nad milo našo šolsko mladino, na kojoj stavljamó mi vse upe boljše, milejše prihodnosti. Šulferajnovci dobro vedo, kde jim je svrha najgotovša, in tu upirajo vse svoje moči, da bi nam izneverili bodoče naše upe. Mladini je treba cepiti v srca liberalne nazore, udajati jim v glavo blaženo grmanščino, (ali sladko-milodenečo toskanščino — in zmage se lenko uže naprej veselí.

To nalogo izvršuje «Schulverein». Ker govorim uže o «Schulverein-u», naj obznanim čestitni bralcem vest, ki bi se utegnola prav lahko izvršiti, katero sem slišal na lastni ušeli iz ust šestih «Šulferajnovcev».

Koncem prošlega oktobra meseca sem prošel skoz neko južno koroško mesto (T.), ki je poznato in razupito kot najzagrizejši «Schulverein-sko» gnezdo.

Dospevši z vlakom na dotično postajo, šel sem v obče znano in iz naših krajev najbolj obiskovano gostišče pri T. Na vsakej mizi leželo je za nemški «Schulverein» — ali v kavarno, sedi k tej mizi ali onej, pred seboj zagleda lepo pušico, z lepim črnim napisom: «Der deutsche Schulverein». Te pušice služijo celo za kratkočasenje, ker za vsak novec ustrelí lovec v «tarčo», — in od tod zleti

še — le v zbiralnico. Na drugej strani pa sem bral pesen, ki priporočuje pouk malih nevednih in uka potrebnih otročičev — se — ve, da le v edinem kulturnem jeziku nemškem; slovenski jezik pa je le za «Dienstboten» — in pa vrhu vsega, saj: Das Winische vergessens nicht.

Vsaka beseda bi nas morala opominjati k ystrajnemu protidelovanju.

Stopim v posebno sobo omenjene gostilne, in tu vidim tri gospode, ki so igrali neko igro na tarok kvarte za visok denar. Pred seboj jim stoji pušica za «Rettung des Deutschthums», in tu sem moral gledati na lastni očesi, kakó pušični možicelovec strelja dvestice in desetice v pušično «tarčo». Vest mi ni pustila, da bi še nadalje gledal, kako se polni pušica denarjem prokletstva, z denarjem, kojega moč je namenjena iznaredevanju naše dece. — Ker je pa bila tekra č. ura popoldne, otidem v gornji oddel omenjenega mesteca, ter stopim v neko kavarno.

Tu pa sem moral gledati še huje stvari, in čuti marsikaj, kar bi moralo užaliti vsacega poštenega človeka.

Tu sem zapazil šest gospodov, ki so praznili šulferajnske pušice, ter šteli, koliko grošev jim je vrgla ona kavarna v oktobru. Našteli si 13 gl. 57 kr. Moj Bog! misli sem si — in koliko se žrtvuje pri nas za svete narodne zadeve? Ako bi bila pri nas požrtvovalnost le pol tolika, «Nar. Dom» bi se dvigal veliko preje v zrak, na čast, slavo in koristi našemu narodu.

Ali vendar niso bili zadovoljni! Nek rumenobrad Schulverajnovce, kojega tip je kazal, da mu je tekla zibelka tam kde v Ziljskej dolini (tj. o tem sem bil pozneje prepričan) počeval je svoje tovariše: Der böhmische Schulverein «bringt viel mehr ein, als der Unsrige». «Das ist a Schkan-dal» — menili so ostali.

«Nur Schwarzenberg» trägt jährlich 30 Tausen G. bei — pouči jih prvi «Ol der Schurke. — o! wenn nur die Pf. . . nicht wären», dodali so ostali. In tako so kovali naklepe, da mi je krv ustajala.

Kar začne rumenobradec govoriti nekoličko bolj tiho, a jaz sem postal pozorni. Pripovedoval jim je, da mu je pisal nek velik gospod iz Gradca (imena nistem mogel razumeti), da bodo ob priliki prihodnjega obnega zbora delovali na vse kriplje na to, da podajo roko «apinskemu» in drugemu «touristov», kajti oni bi jim, Schulverajnovcem namreč, lahko veliko pomagali z duševnimi močmi, ali kar je še imenitnejše, pomogli bi jim z denarjem.

Da li je na tem kaj resnice, pokaže najbližja bodočnost. Danes, ko si podajajo roke nezmerni Nemci in največji sovražniki širne naše Avstrije — kredentovci (zgleto imamo Primorci dovolj, — «Concordia» in «Gabinetto» v Gorici), da bi tem lože in z večim pritiskom nasprotovali in škodovali nam Slovanom, danes, pravim, ni se nam treba čuditi, ako bi se utegnolo kaj takega pripetiti.

In moremo, li smemo mi na vsa taka bezobzirna dejanja molčati? Li moremo mi držati roke križem, ko so naši neprijatelji na našo škodo tako delavni? Li ne! Li storé gospodje, koji uživajo, ali so vsaj uživali zaupanje narodovo, li spolnujejo ti gospodje svoje dolžnosti?

Namen moj ni, da bi danes o tej kočnej zadevi govoril, — a reči moram, da celo prosti narod molčanje, ponižno uboganje — obsoja.

Prilika nanese kmalo, da nam bode moči pravično in nepristransko soditi in — obsojevati.

Če nam je toraj osoda narodova le količkaj pri srcu, gledati nam je, da pogubonosnemu delovanju naših neprijateljev nasprotujemo s polnim — protidelovanjem. Hočejo li liberalci žiriti liberalni svoj duh mej našim narodom, naloga naša bodi, za-branjevati liberalizmu mej narod. Če hočejo kratiti duhovščini in učiteljstvu, veri in šoli, vpliv, ki ga imata ta dva faktorja na narodno — pravni razvoj, na širjenje narodne zavesti mej prostim narodom, gledati nam je, da se njih vpliv nikakor ne izgubi, marveč, vera in narodna šola naj vedno in vedno koristila se svojimi naravnimi in nadnaravnimi močmi v razvoj in prospek našega naroda!

Kdó bi utegnol doseči ta smoter v onih krajih, kder liberalci in «Schulvereinovci» vplivajo na naš narod?

«Bratovščina sv. bratov Cirila in Metoda!» Leško, prav leško je tako misel izprožiti, a teže jo je izvršiti. Vendar, ystrajnosti, trdne, železne volje naj nam ne pomanjkuje, in vse ovire z pripomočje sv. Cirila in Metoda častno premagamo!

Gospo! dopisnik z Gorenjske je svetoval, naj bi bilo to društvo ob enem tudi «bratovščina». Izvrstno! In zakaj?

Narodna naša družva opravičeno tožijo, da v dobivajo premalo podpore. Slovenci smo majhen, ubog narod. Inteligenca nam sicer raste z dnevi, in tudi ta naša inteligenca ne more vedno in povsod žrtvovati, ker potreba je velika, narodnih, podpiranja vrednih in potrebnih družtev pa dovolj. In ako bi se naša inteligenca v lastno škodo žrtvovala z materialno pod-

poro — bi li zadostovalo vse to narodnim potrebam?

Oglejmo si pa bratovščino «Družbo sv. Mohora», ki je narasla letos do sijajnega vrhunca, koje ne zmorejo drugi, veči narodi. Hrvatje in Poljaki ob več prilikah kažejo na našo «Družbo», ker ona je največ iz «prostege naroda za prosti narod». Dokler pa ni bila osnovana na temelji «bratovščine», životarla je kakor mnoga današnja narodna društva. J zakaj tako?

Narod naš je pobožen; on štjuje duhovščino, udan je sv. veri. Če hočemo toraj, da nam bode v narodu podpore za narodne naše namene, obrniti se nam je do tega verskega čuta, in narod z veseljem pristopi k takemu društvu, ne povsod iz narodne zavesti, marveč iz zavesti, da je kristjan in da mora po svoji moči pripomoči k razširjenju in utrjenju pravosti in sv. vere.

Morda bi utegnol kak črnogled očitali, češ, «kakor bi utegnoli pobožnost naroda našega zlorabiti za zgolj posvetne svrhe! Je li to res? Nikakor!

Oj viših duhovskih oblastnj se čujejo vedno tožbe, kako hira vera in pravost mej katoličani. Mi Slovenci pa recimo, «da z vsiljevanjem ljudskih «Schulvereinskih» šol, hira vera, širi se liberalizem mej naš narod — in se pripravljaja za bodočo nemško — liberalno propagando!»

Kaka naloga bi bila toraj «bratovščini» sv. Cirila in Metoda? Nasprotovati našim sovražnikom! Kder postavlja «Schulverein» svoje zanjke, da bi lovil v nje našo deco in jo vzgojil po svojem principu v svoje svrhe, li ne more tudi «Bratovščina sv. Cirila in Metoda» postaviti in ustanoviti v onih krajih svoje šole, da se reši o tem dece izneverjenja veri in — narodu? — Si li moremo misliti še kako blaženo nalogo, koje izvršiti je prav veri, kristijanstvu dolžnost?

V tem smislu naj se sestavijo pravila in gotovibodimo, da jih crkvene in politične oblasti potrdé. Tako društvo bi dopadalo klerikalcu, ker bi se gojil narod v verskem duhu, in če je narodnjak (naš klerus pa je menda, do čela, z malimi izjemami naroden), dopalo bi mu tudi iz narodnega stališča; tako društvo bi dopalo «Mlado» in «Staro» — Slovencem, — li ne? — dopalo bi «vladnim» Slovencem; dopalo bi narodnemu radikalcu in celo narodnemu — liberalcu, temu iz teh, drugema iz družih, a tretjemu morda iz tretjih nazorov in stališč. Društvu bi se ne moglo očitali, da vporablja vero za narodni namen, a vera, pravni čut in pobožnost našega naroda bi vendar le koristila razvoju narodne zavesti in odgloji «politično srelemu narodu Slovenskemu» — v kar pomogi Bog!

Ker bi imelo biti bodoče društvo «bratovščina» — imeti mora moč, svojim udom dodeljevati duševne koristi, — enako drugim bratovščinam. Gaslo pa naj bi mu bilo: «Vera, dom, cesar», t. j. društvo glavno delovanje je, gojiti in krepiti verski čut in ljubezen do domovine in presvite vladujoče hiše, — in ta naloga je vedna, da bi jo izorševala bratovščina, katere zaščitnika bi bila blaga slov. blagovestnika, ki sta prva zasadiła v srca naših olcev kalí sv. vere — njih društvo bi pa prav ono vero, a isti mi nameni krepilo in gojilo.

Bratovščina naj dodeli družabnikom odpustke. — S kakim veseljem bi vsprejela č. narodna duhovščina agitacijo, ali holje, pripovedovanje o bratovščini mej narodom z lece in v življenju! Tudi učiteljstvo stori svojo dolžnost. Vsak poverjenik «Družbe sv. Mohora», vsak duhovnik naj bi bil nabiralatelj družabnikov! In leško rečemo, da od 1000 udov Mohorjeve družbe jih pristopi k bratovščini vsaj 800. Donesek naj bi bil majhen! Kacih 10 kr., svetoval je Narodov dopisnik. Vskakemu, ki prinese društvenino za «Družbo sv. Mohora» razloži poverjenik — duhovnik koristi te družbe, — in udje Mohorjeve družbe postanejo tudi «bratje» Ciril — Metodijeve družbe, če prav ne bode vsakemu mar udeležiti se duševnih koristi, — pristopi jih vendar veliko vže radi tega, ker za 10 kr. ne bode hotel nihče odreči svojemu duhovnemu gospodu. Če se toraj duševni namen ne doseže pri vsakem društvniku — in pri kateri bratovščini so koristi val udje deležni — saj plača svoj donesek, s katerim se primore doseči svrhu, ki si jo postavimo. In to je glavno!

Napravilo bi se pa lahko tudi takó, da bi zamogli biti pri društvu tudi ustanovniki, ki bi vložili recimo 2 gl. ali ki bi plačali vsako leto 50 kr. i. t. d. — Kar naj bi odbor natanko premislil.

Pris nas v Slovencih sorazmerno uže take, da nam je mogoče le na gore naveden način najlože doseči zaželjeni smoter. Vsakako bi pa želeli, da bise v to precej gospodje zjedini, in da bratovščina o priliki obletnice blagovestnika in prvega slov. škofa sv. Metodija uže mogla delovati. Sv. Metod je učil naše očete v sv. veri, dokler mu ni pretrgala življenje smrtna nita — po svoji smrti — tisočletnej obletnici pa naj deluje «bratovščina»

«sv. bratov Cirila in Metoda.»

Gorski.

Bovec dec. 1884. And. Jakovšek

Politični pregled.

Notranje dežele.

Na Dunaji se množe zapori vsled tatvine pri eskomptnej banki. V sredo so zopet zaprli blagajnika te banke, Amschlerja, ki je imel drugi ključ Jaunerju zaupane blagajnice. Dokazano je, da je Amschler sodelavec Jaunerjeve in Kufflerjeve tatvine.

Na Moravskem so zmagali Čehi pri volitvah v brnsko trgovsko zbornico, ker je bilo izvoljenih 25 Čehov 23 Nemcev. Vsled tega je nastalo med brnskimi Nemci, vzlasti judi, strašansko kričanje, da se Nemci zatirajo, da vlada gre na roko Slovanom, da volitve niso veljavne itd. Nemec je povsod vladoželen, in kder on ne vlada, tam kriči, da je zatiran, če tudi je nemška narodnost v še takej manjšini.

Hrvatskega sabora zrna opozicija in Strossmayerjeva stranka se sklenoli udeležiti se deželnozbornih razprav, predno se v zbor vrno izključeni Starčevićani, če tudi so se poprej nasprotno izjavili.

V Budimpešti je policija v stanovanju neke žene zasledila tajno tiskarnico ter zaplenila mnogo socialističnih tiskovin in rokopisov. Stavec Fr. Spielmann in žena, ki je stanovanje dajala, bila sta zaprta.

Na Ogerskem snujejo šolsko društvo, podobno nemškemu Schulvereinu, ker njegova naloga bo, pomadjarovati slovensko mladino. Madjari so slepi, Donava vsahne poprej, nego Madjari pomadjarijo Slované, in teka boje Donava, ko Madjarov več ne bode, Madjari kopljejo Slovanom grob, v katerem naposled sami sebe pokopljejo.

Vnanje dežele.

Italijanska poslanska zbornica je 23. t. m. končala razpravo o železnicih ter sprejela s precejšno večino od dotičnega odseka nasvetovani dnevni red, ki izreka popolno zaupanje vladi, ter je potem zborovanje odložila do 15. januarja.

Papež je 24. t. m., ko mu je voščil srečo sveti kolegij, zopet naglašal stiskanje cerkve, ki je vedno silnejše, in neznosljivo stanje papeštva; obsojal je napade liberalnih časnikov, preveliko svobodo, zahteval krepko neodvisnost papeštva, obsodil je ločitev zakonov, ki je v pogubo obitelji in začetek propada držav. Papež je izrekel bojazen, da se stvari ne obrne na boljše, dokler bo nosil cerkveni glavni jarem tujega gospodarstva; rekel je: Naše stanje je uže samo ob sebi v nasprotju s papeževim dostojanstvom in neodvisnostjo, s hudobno roko se sega v papežev svobodo pri izvrševanju najvišje oblasti, pri vsakej priliki se kaže množična teža tujega gospodarstva, kakoliški svet vedno bolj čuti, da se takemu stanju ne more udati in ga ne more s hladno krvjo nositi.

Italijanska ekspedicijska na Kongo odpluje te dni iz Genove; na vojnih brodovih »Garibaldi« in »Vespucci« bode vkrcanih 300 mornarjev in 40 častnikov. Mornarji se izkrcajo na ustji reke Lagos; kapitan Cecchi bo plul po reki do kataraktov od tod po suhem dalje prodiral. Popotovanje ima trajati poludruge leto ter bo imelo znanstven in političen namen.

Kongo-konferenca je odložila svoje razprave do 5. januarja.

Nemški protaktorat v Avstraliji je uže našel upor. Vlade avstralskih naselbin se uže dogovarjajo glede skupnega postopanja zoper nemška prizadevanja.

DOPISI.

Trst, 26. decembra. (Izvor. dop.) — (Ustanovitev »Cikorije«). — Bonin pojdi v Rim. — Denes je torej imela »Cikorija« svoj zbor v salonu vrta »Rossetti«. Uže na vse jutro je lovil nek postrešček z ruderimi lisami (Impresa Bašič) okoličane po tržaških ulicah, ali posrečilo se mu je naloviti le kakih 30, katero število se je celo skrčilo, ker dr. Angeli-a ni hotelo biti dolgo časa.

Omenjeni postrešček je odprl zbor s kratkim nagovorom, v katerem je poudarjal, da društvo »Cikorija« ima namen preskrbeti vsem okoličanom službe pri Bašiču, kateri odslej razun podjetja za desinfekcijo, prevzame tudi tlak in sploh vsa ona mestna podjetja, pri katerih se oja kaj

mastnega zaslužiti, — da je Bašič pravi Slovan, kar uže ime kaže in da torej ne pozabi nikoli Slovencev; ali Kranjcev, to je tistih, ki so prišli skoz Občino v Trst, da ne more videti nobeden, da to so čudni ljudje, ki spodrivajo okoličane in »šparajo« kakor Karnjeli, da ne pijejo ne žganega ne surovega, zatorej sklene svoj govor z geslom: »Fuori i Kranjci«.

Na ta nagovor je vse molčalo, a nekateri delalci, ki so bili nazoči in so se čutili zadete, ker so bili rojeni Kranjci, popustili so dvorano, tako, da jih je ostalo v dvorani le še 14 do 15.

Na to predlaga »servo di piazza«, naj zbor izvoli za predsednika zboru dr. Angeli-a, sinu bivšega podestata, letnega fanta, on je boljši Slovenec, nego vsi Kranjci. Zbor sicer molči, pri vsem tem pa Angeli nastopi predsedništvo in začne govoriti blizo tako le: »Gospodičine! (zbor se smeje, »servo di piazza« teče k dr. Angeli ter mu reče, da se je zmotil, ker gospodičine je toliko kakor Signorine). Dr. Angeli se prest. aši in se začne opravičevati, češ, da se še ni naučil slovensko, beseda gospodičine, da mu je najbolj znana, zato pa naj zbor ne zameri ako bode govoril za zdaj še italijansko, ali po par letih se uže navadi slovensko, da bode Nabergoja v najlepši slovenščini zavračal, ako ga izvolijo v VI. okoliškem okraju. On da je unet za Slovence, zato da hoče skrbeti, da Slovenci v okolici dobe še novih slovenskih šol, a v mestu, da bode na vsake ljudske šole še slovenska paralelka. Vsa ona dela, ki oddaja dosedaj magistrat Bašiču, in pri katerih se dobi v dveh mesecih čistih 20.000 in več gl., da prevzame »Cikorija« in potem jih bo oddajala takim okoličanom, ki so uže »Cikorije«; ali prvi pogoj je, da v miru pustijo »Edinost« in Kranjce in se naročijo na nov slovenski dnevnik, katerega bode izdajala »Cikorija« in katerega urednik uže lovi »Edinost« za »frake«, kajti uže so se izšolali na univerzi Koperskeje lučje, ki bodo gospodarje »Edinosti« učili morale. Končal je svoj govor s »Fuori i Cragnolini«, Evviva la »Cikorija«!

Na to je zbor izvolil odbor in ker jih je bilo le 14, manjkalo je še enega do 15, do števila odbora, volilo je vseh 14 drug drugega, zraven pa še nenazadega g. Bonina. Predsednik je dr. Angeli, podpredsednik Poldo Mauroner, tajnik je postrešček št. 46 z ruderimi lisami, odborniki pa Dolgikriž z sv. Alojzija, Ant. Verzota iz sv. Ivana, Mali Miha, veliki Jurij iz Rojana, Bokalič, Zabukovec, trd Kranjec, magistratova sluga Gustinčič, Laurencič in še par Skedenjcev, ki delajo v nekem arsenalu. Predsednik dr. Angeli je sklenol sejo poljubivši svoje nove brate, postreščka št. 46. Verzota in tako dalje in vsi nazoči so bili tako ganjeni zaradi ponižnosti in demokratičnega vedenja dr. Angeli-a in gosp. Poldeta, da so se razšli jokajoč.

»Cikorija« je torej ustanovljena, okolica odrešena; odrešili so jo neodrešeni.

S tem se vjema tudi ta le dogodba: Na Božič je šel Bonin agitirat za »Cikorijo« v sv. Ivan; a pred cerkvijo so ga čakali nekateri okoličani in ga prav po domače osteli; on se je nekaj zagovarjal; ali ko je videl, da stvar postaja preresna, pobral je šila in kopita ter zginol kakor kakra. Bonin naj gre v Rim!

Iz Doline, 24. decembra. — Naša čitalnica je imela 21. decembra 1884. po poludanskej božij službi svoj letni redni občni zbor, katerega se je še precej udeležilo. Pri volitvi predsednika je bil izvoljen soglasno prečestiti gosp. kanonik Jurij Jan, ustanovitelj, podpornik in do brotnik naše čitalnice, katere si v posebno dast sme šteti, velečastitega še vedno kot predsednika imeti. V odbor pa so bili izvoljeni ti le gospodje: Josip Pangerc, orglar in pevovodja, kateri tudi še v prihodnje tajnik estane, Janez Sancin, posestnik, kot denarničar še v prihodnje, Volopivec Ljudevit, duhovnik, Vertovec Andrej učitelj, Vekoslav Božič, c. k. gozdar, Peter Ota zastopnik banke »Slavije«.

Blagajnica čitalnice napreduje v finančnej zadevi precej dobro, pa saj je tudi v dobrih in močnih rokah. V kratkem napravi čitalnica veselico.

Domače in razne vesti.

Cesarsko priznanje. Cesar je izrekel najvišje svoje priznanje tržaškemu društvu »Societá degli operai scalpellini«, ker se je udeležilo pri zidanju dunajskega vseučilišnega poslopja.

Novačenje. Kakor javi magistrat, se je dosedaj prav malo za vojaščino godilo, to je v letu 1865 rojenih mladeničev javilo pri magistratu; zato pa opominja magistrat vse take mladeniče, da se javijo najdalje do 6. januarja 1885., ker sicer bodo morali plačati globo 100 gl., ali pa bodo zaprti 14 dni. — Tudi prošnje za

oproščanje od vojaščine se morajo uložiti v 14 dneh.

Čitalnica v Trstu prirejuje za Silvestrov večer šaljivo zabavo. — Vsi želijo vedeti, kaj bode tisti večer. — Kakor čujemo, programa nima nikakega. Ali čujemo po privatnem potu, da bode: gastronomična tombola, kvartet bodo pevali, na citre igrali, Solo pevanje, Deklamacija — Orkester bode koncertiral. — Stolovi bodo v Salonu, 5 min. predpolnočjo postane tamno a na vrtu bengalični ognji naznajo leto 1885. O polnoči svetlo leteči golobi i ples. — Nekaj pak se pripravlja kar se ne sme znati . . .

Opominjamo G. ude, da je novo leto glavni zbor. — Dobro je, da mnogi dojdejo; ker se i pravila promené.

Del. podpornega društva pevski zbor je za koncert na Silvestrov večer razposlal vabila s programom, kojega smo uže mi priobčili. Opozorujemo si. občinstvo na koncert, osobito pa na žive podobe, ki se bodo času primerno prav o polnoči predstavljale. Ustopnina je 30 novč. za osobo. Začetek točno ob 8 i pol uri na večer.

Tržaške novice.

Praznike smo imeli prav lepe in k ljubju nesrečnej boleznj, katera pa je sicer začela pojemat, k ljubju tudi slabemu zaslužku, bilo je ljudstvo oba praznika po gostilnah v mestu, posebno pa v okolici, vse je vrelo v sv. Ivan, v Barkovlje, v Skedenj in Rojan. Posebno polne so bile cerkve; pri pontifikalneji maši na Božič v Sv. Justu, ni bila le cerkev prenapolnjena, temuč na tisoče in tisoče ljudi je stalo na trgu pred cerkvijo. — Pri Sv. Antonu novem oba praznika strašna gneča. — Lepo petje pri Sv. Justu, slabše pri Sv. Antonu. Sploh pa se moramo čuditi, da merodajni krogi dopuščajo, da se v cerkvi pojejo opere, mesto strogo cerkvene skladbe; tako petje, kakoršno je bilo te praznike pri Sv. Antonu, ponižuje, ne povzdiguje srca, ni za cerkev. Da je bilo oba praznika tudi dosti tepežev in tatvin, to se umeje; v obče pa celo manj, nego druga leta.

Kako se povzdigujejo, pa kako nizki so. »Tetka tržaška« se vedno šopiri z nekim »Anstandom«, pa prinaša v svojih predalib obširne popise nekega umazanega »Tingl Tangl« v starem mestu. In taki listi hočejo druge učiti dostojnosti!

Strahni nastopki pijanstva. Sanitetna vojska Dravšček in Tamgas sta večeraj popoldne pila v starem mestu v krčmi »Andemo da Bettina«. Napila sta se, da sta rekala mački teta; kar naglo pa ja je prešinola misel, da ako bi bila vojna, ona dva ne bi imela prilike pokazati svoje hrabrosti, zato pa je treba porabiti priliko v Trstu, sklenola sta, da gresta na Iredentarije, skleneno, storjeno; potegnola sta vsak za svoj nož za rezanje štrukljev (saniteta nema sabelj) in začeta dirjati po Korzu; tam ranila najprej lahko nekega gospoda, potem pa močno nekega fakina, Carlo Scoglio po imenu; temu je Dravšček skoraj odsekal uho. — K sreči je šel mimo viši finančni inšpektor, pl. Rainer z neko finančno stražo, ta je ustavil vojaka in aretiral s pomočjo finančne straže Tamgas-a, odvedli so ga na policijo in na tisoče ljudi je šlo za njim. Dravšček je pete odnesel, ali kmalo je vojaška straža imela tudi njega. Zdaj bosta oba uživala nastopke visoke hrabrosti. Stvar je razburila vse prebivalce, ker so jo razni reporterji še pretirali.

Kos uha je odgriznol te dni pek F. B. v neke gostilni svojem u znanu, krojaču Tomažu Torkarju, rodoma s Kranjskega. — Sedela sta skupaj in šalila se, Torkar pa v šali peku zlomi smotko, pek pa jezen kakor prava »furja« odgrizne krojači kos uha. Krojača so morali precej peljati v bolnico, da se zdravi.

Nož. Fakin, Ivan Luzli bil je v nedeljo na Proseku z nekim prijateljem; pila sta ga še preveč. Vračajoč se dom se spreta, a tovariš ni razumel šale ter ranil Luzli-ja 3 krat z nožem uže prav blizu Trsta. Dobri ljudje so ranjenega obvezali in poslali domu.

Povozil je nek izvošček 64 letnega Dalmatince, pisarja, Nikolaja S., na Lipškem trgu. Ubojega je straža močno ranjenega peljala v bolnico.

Ponarjenih srebrnih goldinarjev je vse polno po Trstu; tudi te praznike je policija zasledila več tacega ponarejenega denara.

Policijsko. Polcija je zaprla v sredo dva znana potepuna, ker ja je našla, ko sta nekemu pijancu žepe obračala in mu uže izpulila srebrno uro. — Nekemu izvoščku, ki je pustil kočijo z dvema konjema pred neko krčmo v ulici Arcato so tatovi na Božič konje spregli in odnesli vso konjsko opravo. — Zraven tega pa bo izvošček še kaznovan, ker je pustil konja sama na ulici. Nekemu trgovcu so neznan tatovi te dni izprali . . . dajalnice v belem dnevu ukradli ročni . . . Polcija je te praznike zaprla 10 do 12 razsajalcev in pijancev, mej temi je tudi par Notranjcev. — Polcija je zaprla tudi čevljarja Ivana Švaro iz Komna, in Franca Makredin izvoščko.

iz Gorice zaradi tatvine; potem Jozefa F. B. iz Razdrtega, ker je nekemu krojaču uho odgriznol, Antona R., ker je pretepal in ranil v prepiru svojo ljubico.

Izpred sodišča. Obsojen je bil te dni 35 letni Anton Brun iz Trsta na 6 mesecev ječe zaradi razžaljenja Nj. Veličanstva. Obsojen je bil na 7 mesecev tudi 20 letni Anton Sancin iz Skednja, ker je svojega očma v prepiru se sekiró ranil na glavi.

Dolenjsko pevsko društvo so ustanovili v Novem mestu; prijatelji lepega slovenskega petja in se prav marljivo v petji vadijo. Tako je prav! Prvo veselico s zelo lepim petjem je imelo to društvo 29. novembra v »Narodnem domu«.

Bolške narodne čitalnice odbor vabi vse svoje p. u. člane k rednemu letnemu občnemu zboru na dan 29. t. m. o 5. uri zvečer, v navadnih prostorih. Ojbor.

Bralno društvo v Vel. Žabljah. bode imelo letni redni občni zbor dne 1. januarja 1885. i. v svojej bralnej sobi ob 4 uri popoldne s tem le sporedom: 1. blagajnikovo in tajnikovo poročilo; 2. volitev odbora; 3. določitev časopisov za 1885. l.; 4. posamezni predlogi. P. n. gospodje društveniki se uljudno vabijo, da se udeležé v obilnem številu občenega zbora.

Bralno Društvo v Šempasnu priredi dne 4. prosinca 1885. besedo v svojem prostoru.

Spored: I. Pozdrav. II. Petje: »Koroški Slovenci«. III. Igra: »Šečno novo leto«. IV. Petje: »Slovenca doma«. V. Tombola s tremi dobicki. VI. Petje: »Jadransko morje«. VII. Igra: »Brati ne zna«. VIII. Petje: »Bože živi«. Vstopnina za neude 20 novcev. Listek tombole 5 novcev.

Vodja kranjske eskomptne banke Zernari, o kateri smo začinjč poročili, da je salirala, ustrelil se je večeraj popoldne, poročja se, da je ta kranjski Nimrod okoli 100.000 gl. izneveril. Ta tatvina brez dvombe potegne še druge, tudi poštene ljudi v nesrečo; Ljubljana se je le preveč zanašala na tujce, a tujci so pokopali banko Slovenijo, in zdaj provzročili zopet velik polom.

Nesreča. V Kastavski občini v vasi Gornji Rukavac je od 21. na 22. t. m. pogorela hiša nekega kmeta. V ponedeljek v jutro so zapazili ljudi ognj, ali žali Bog prekasno je bilo; uboga starčka, mož in žena, sama stanujoča, zgorela sta oba.

Dolenjske Novice. Prva številka tega novega časnika, kateri izdaje gosp. Krajec v Novem mestu, prišla je nam uže večeraj v roke. Donesel je te le članke: Kaj je novega v Novem mestu? — Najboljši nauki za kmeta. — Trina uš na Dolenjskem. — Našim rokodelcem. — Kaj je novega po avstrij. cesarstvu. — Kaj je novega po širokem svetu. — Dopis iz Smihela. — Nauki za gospodinje. — Poljedelstvo. — Domače vesti. Razne vesti. Smešnica. — Ugauke. — Letina. — O vremenu. List izhaja dvakrat na mesec. Velja za vse leto 1 gl. pisan je v prav razumljivem domačem jeziku, gradiva ima mnogo in raznovrstnega, torajje vreden gorkega priporočila.

Matičarjem in prijateljem Matic na znanje. Takoj po božijih praznikih se prično razpošiljati društvene knjige za leto 1884. Uže dobé, kakor je večini uže znano, tri knjige, namreč: »Letopis« za l. 1884., »Črtice dusevnega žitka štajerskih Slovencev« in »Lovčeve zapiske« II. del. Ljubljanski uže bodo dobivali knjige v prvih dneh v matičnej pisarni, vsak dan od 11. do 12. ure. Kdor bi pa ne utegnil priti po nje, dobi jih potem v prvih dneh januarja na stanovanje poslane. Ouj jednem z oddajo knjig letošnjega leta re bo, kakor se godi to pri družbi sv. Mohora, pobirala od drustvenikov tudi udnina za prihodnje leto, da bo odboru slednjé možno, vzdržavati red v izdavanji knjig. Le na ta način je mogoče o pravem času zvedeti pravo število plačujočih (in le na te se more Matica ozirati) drustvenikov in določiti, po koliko izstikov naj se posameznih knjig tiska. S tem bo ustrezno obema: drustvenikom, da pridejo poprej do svojih knjig, odboru pa, da ima manj truda in situosti. Pri tej priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato matično književno zalogo, obstoječo iz drustvenih knjig minulih let, katerim se je kupna cena znatno znižala, posebno na »Spomenik«, najlepšo v slovenskem jeziku tiskano knjigo, kojega hrani Matica še do 500 izvodov in kojemu se je kupnina tudi znižala. Sploh bi bilo želeli, da se slovensko občinstvo vže skoraj znebi predsodkov, koje ima do Matic, da odloži svojo mladenost, da je, po kaže nekoliko več simpatij za začne za njen boljši prospek potezati se. Čim večji odziv najde med slovenskim prebivalstvom s tem večjim veseljem pojje odbor tudi na delo. Nikoli pa ne bodo njegovi nasveti in ukrepi ter sploh njegovo delovanje plodonosno, ako bo osamljen in se mu bo od strani občinstva kazala nebržnost za

